

7. SCHWARZ, Irmtraud: 3. Sitzung der Berufskommission "Bibliotheksfacharbeiter" beim Ministerium für Kultur. = Der Bibliothekar. 1971. 2.no. 125-126.p.

8. SIEK, Erich: Der Beruf des Bibliotheksfacharbeiters im sozialistischen Bibliothekswesen der DDR. = Der Bibliothekar. 1970. 1.no. 3-22.p.

9. UNGER, Ruth: Der bibliothekarische Beruf. = Taschenbuch für Bibliothekare. 1967. Leipzig. Bibliogr. Inst. 57-68.p.

10. Vierte Durchführungsbestimmung zur Verordnung über die Aufgaben des Bibliothekssystems bei der Ge-

staltung des entwickelten gesellschaftlichen Systems des Sozialismus in der Deutschen Demokratischen Republik. Führung von bibliothekarischen Berufsbezeichnungen und Verleihung von Titeln an Bibliothekare. = Der Bibliothekar. 1971. 2.no. 132-134.p.

11. WILINSKY, Miranda: Die praktische Berufsausbildung der Bibliotheksfacharbeiter. = Der Bibliothekar. 1970. 1.no. 22-27.p.

Magyar könyvtárosok külföldön

ZSEMBERY Anikó

A magyar könyvtárügy 25 éves fejlődésének függvénye és egyuttal egyik mérceje is a tanulmányutak s a közzétett tanulmányuti beszámolók számának növekedése. 1953-ig a nemzetközi tapasztalatcsere csaknem kizárólagos formája a külföldi szakirodalom tanulmányozása volt - eltekintve attól a csekély számú nemzetközi konferenciától és kongresszustól, ahol Magyarország is képviseltette magát. Marót Miklós így számol be ezekről az évekről: "Hiányzott mindenféle személyes szakmai tapasztalat külföldről, mert ha eljutott is egy-egy könyvtáros külföldre, nem olyan körülmények között tette, hogy csak futólag is megnézhetné volna az ottani könyvtári munkát." "Tudósok, termelési szakemberek, művészek, sportolók után, elég későn, 1953-ban került sor először arra, hogy könyvtárosok is tagjai legyenek hivatalos küldöttségnek." (1) Darabos Pálné is hasonlóképpen nyilatkozik 1952. évi lengyelországi tanulmányutjáról: "Mivel a delegáció célja nem a könyvtármunka megismerése volt... a könyvtárügyről csak úgy nagy vonalakban tudok beszámolni." (2)

1953-tól azonban fokozatosan megváltozott a helyzet. Az első hivatalos könyvtáros-delegáció Bulgária nemzeti könyvtárát, területi és falusi könyvtárait tanulmányozta. Ettől az évtől kezdve először csak szórványosan, majd egyre nagyobb számmal jelentek meg a tanulmányuti beszámolók A Könyvtáros hasábjain. 1957-től már annyira megélénkült a könyvtárosok személyes kon-

taktusaira épülő nemzetközi tapasztalatcsere, hogy a tanulmányutakon, konferenciákon és kongresszusokon nyert ismeretek publikálására az Országos Könyvtárügyi Tanács éves periodicitású önálló orgánumot hozott létre Külföldi Tanulmányutak (3) címen. A megjelent, 1957–1961-es tárgyéveket tartalmazó öt kötet szerkezetileg két részből áll: az első rész a tanulmányuti beszámolókat tartalmazza országok szerinti csoportosításban, a második a nemzetközi konferenciákról szóló jelentéseket. Ez alatt az öt év alatt a szocialista országok mellett (Bulgária, Csehszlovákia, Lengyelország, NDK, Románia, Szovjetunió) könyvtárosaink több nyugati országba is ellátogattak (Ausztria, Hollandia, Jugoszlávia, Olaszország), s egy-egy ország egész könyvtárügyének globális tanulmányozása mellett egyre inkább szaporodtak a különféle specális elméleti vagy gyakorlati témára, ill. az egyes intézményekre koncentrált tapasztalatszerzések.

A hatvanas évektől a külföldön tanulmányozott könyvtári és dokumentációs témákban bekövetkezett szakosodás a publikálási lehetőségek terén is egyre jobban kifejezésre jut, minthogy az országos könyvtári hálózatok mindegyike létrehozta saját sajtóorgánumát. Így folyamatosan közli a profiljába vágó tanulmányuti beszámolókat és kongresszusi jelentéseket a Könyv és Nevelés (előbb Iskolai Könyvtárosok Tájékoztatója), a Mezőgazdasági Könyvtárosok Tájékoztatója, a Tudományos és Műszaki Tájékoztató (előbb Műszaki Könyvtárosok Tájékoztatója), a Műszaki Egyetemi Könyvtáros, Az Orvosi Könyvtáros, az OSZK Hiradó, a Könyvtári Figyelő és A Könyvtáros. Emellett esetenként az egyes kiküldő szervek (Országos Széchényi Könyvtár, Országos Mezőgazdasági Könyvtár és Dokumentációs Központ, Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központ, Miskolci Nehézipari Műszaki Egyetem Központi Könyvtára stb.) saját kiadványukként monográfia formájában teszik közvé dolgozóik tanulmányuti beszámolóját.

1966-ban a Művelődésügyi Minisztérium Közművelődési Főosztálya is elindított egy éves periodicitású kiadványt hivatalos használatra, "Szemelvények a népművelési és könyvtári területről... tanulmányuton résztvettek jelentéseiből" (4) címen. Eddig a nemzetközi kulturális egyezmény keretében szervezett tanulmányutakon 1965-ben, 1966-ban és 1967/68-ban részt vettek beszámolóiból tettek közzé részleteket országok – s ezen belül a népművelési, ill. könyvtári terület – szerinti csoportosításban.

A publikált, valamint a KMK szakkönyvtárában található kéziratok dokumentumokat tekintjük át az alább közlendő bibliográfiában, hogy megkönnyítsük az érdeklődők – s elsősorban a külföldi tanulmányutakra készülő könyvtárosok – tájékozódását ebben a gazdag anyagban.

1. MARÓT Miklós: Tanulmányutakon. = A FSzEK Évkönyve. 6.évf. 1956-1957. Bp. 1958. 120.p.

2. DARABOS Pálné: Lengyelországi tapasztalatok. = A Könyvtáros. 3.évf. 1953. 10.sz. 33.p.

3. Külföldi tanulmányutak. [Közread. az] Országos Könyvtárügyi Tanács. Bp. 1957(1958)-1961(1962). /Könyvtárosok tapasztalatcseréje 1-5./

4. Szemelvények a népművelési és könyvtári területről ... tanulmányuton résztvettek jelentéseiből. [Közread. a] Művelődésügyi Minisztérium Közművelődési Főosztálya. Bp. 1965(1966)-1967/1968 (1969).

Külföldi könyvtári tanulmányúti beszámolók bibliográfiája

(lezárva: 1969. dec. 31.)

Összeállította ZSEMBERY Anikó

Bibliográfiánkba nem vettük fel a nemzetközi kongresszusok magyar delegátusainak beszámolóit; témánkhoz tartozónak tekintettük viszont az egy-egy ország könyvtári egyesületének közgyűlésén vagy hasonló rendezvényen való részvételt. A kéziratok dokumentumok közül csak a KMK szakkönyvtárában találhatóakat tudtuk figyelembe venni.

Az anyagot országok s azokon belül a megjelenés éve szerint, az időrenden belül pedig a szerzők betürendjében csoportosítottuk (ez utóbbtól csak annak érdekében tértünk el, hogy az ugyanazon utra vonatkozó beszámolók egymás mellé kerülhessenek). Ahol a közlemény címe nem jelzi a tanulmányút témáit, ezt a címleíráshoz csatolt tárgyszavakkal pótoltuk. - A periodikumok évfolyamjelzését - mivel ugyanazok a közismert periodikumok ismétlődnek igen sokszor - a szerkesztőség helykimélés végett törölte a címleírásokból.

A címleírásban használt rövidítések:

a) intézmények

OMFB = Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság

OMgKDK = Országos Mezőgazdasági Könyvtár és Dokumentációs Központ